

Sadržaj

Prvi deo

1. Paradigme koje menjaju svet i strategije tehnološkog razvoja	3
1.1. Paradigme koje su menjale svet	3
1.2. Analiza i kontrola strategija tehnološkog razvoja	10
1.3. Definisane pojmove nauka, istraživanje i razvoj	13
1.4. Kako stare predstave i nove paradigme nauci i znanju utiču na strategije tehnološkog razvoja	16
2. Determinisanje pojma razvojna aktivnost	20
2.1. Definisane pojmove nužno-istraživački programi i razvoj	21
2.2. Problematiziranje matematičkih modela rasta	23
2.3. Privredni sistem i strategija privrednog razvoja	25
2.3.1. Privredni sistem – privredni rast i razvoj	25
2.3.2. Konceptije, strategije i politike privrednog sistema, rasta i razvoja	25
2.3.3. Strategije optimalnog i održivog privrednog razvoja	25
2.4. Postavljanje i regulisanje postizanja ciljeva	32
3. Definisane pojma naučno predviđanje	37
3.1. Definisane pojma nauka	40
3.2. Značaj opšte teorije sistema za nauku	44
3.3. Objasnjenje pojma naučno istraživanje i razvoj	46
3.4. Logički naučni postupci i metode	49
3.4.1. Naučni postupci - opis (deskripcija), objasnjenje (eksplicacija) i predviđanje (predikcija)	50
3.4.2. Naučno otkriće i dokaz	52
3.4.3. Naučno istraživanje i izlaganje nauke	53
3.4.4. Utvrđivanje problema, postavljanje hipoteza i verifikacija	54
3.5. Pristup pisanju sopstvenog naučno-istraživačkog rada	56
3.5.1. Pisanje u voda rada	58
3.5.2. Problematiziranje metodike naučno-istraživačkog rada	58
3.5.3. Izlaganje rezultata naučnog istraživanja	59
3.5.4. Izvođenje zaključaka i predviđanje rešenja	59
3.5.5. Usmeno izlaganje pred otvorenim auditorijem	60
4. Zadaci, metoda i tehnika naučnih predviđanja	62
4.1. Metode filosofije kao nauke nad naukama	62
4.2. Opšte naučne metoda	64
4.3. Metod indukcije	69
4.4. Metod dedukcije	75
4.5. Metode i tehnike formalnog predviđanja	75
4.5.1. Izbor metoda kod istraživanja marketinga u okviru tehnoloških predviđanja	76
4.5.2. Faze za pripremu i izvođenje tržišnih i marketing istraživanja	79
• Prikupljanje podataka i informacija komparativnom metodom	80
• Prikupljanje podataka i informacija metodom posmatranja-opservacija	81
• Prikupljanje podataka i informacija eksperimentalnim metodama	82

- Prikupljanje podataka i informacija metodom ispitivanja 83
- 4.5.3. Pristup studiranju stručne literature 86
- 4.5.4. Način delovanja u istraživačkom timu 87
- 4.6. Problematiziranje evropske nauke i nenaučnih metoda predviđanja 87
 - 4.6.1. Problematiziranje evropske nauke 87
 - 4.6.2. Nenaučne metode predviđanja 88

Drugi deo

Definisanje pojmova iz naučnog područja tehnologija

1. Definisanje pojmova i klasifikacija tehnologije	92
1.1. Definisanje pojmova tehnika i tehnologija	92
1.2. Klasifikacija tehnologije	94
1.3. Tehnološki sistemi i merenje njihove efikasnosti	95
1.3.1. Opšta teorija sistema	95
1.3.2. Karakteristike tehnološkog sistema	97
1.3.3. Ocena efikasnosti tehnološkog sistema	99
2. Problematiziranje tehnoloških promena	101
2.1. Globalni aspekti tehnoloških promena	101
2.2. Inovacije kao proces tehnoloških promena	104
2.2.1. Tehnološka inovacija	105
2.2.2. Klasifikacije inovacija	105
2.2.3. Difuzija inovacije	106
2.3. Organizacija kao socio-tehnološki system	107

Treći deo

Menadžment proizvoda

1. Tehnološko-ekonomski aspekti životnog ciklusa proizvoda	110
1.1. Marketinški aspekti materijalnih proizvoda	111
1.1.1. Definisanje pojma fizički proizvod	112
1.1.2. Analiza ponude i potražnje u odnosu na prirodu proizvoda	112
1.1.3. Marketing-aspekti proizvodnog programa	115
1.1.4. Klasifikacija proizvoda pokriteriju napora koje očekuje kupac kod odlučivanja o kupovini	116
1.1.5. Klasifikacije s obzirom na stepen procesnosti proizvoda	117
1.1.6. Klasifikacija proizvoda prema kriteriju napora i rizika kupovine	118
1.1.6.1. Problematiziranje Murphy-Enis-ovog modela	118
1.1.6.2. Opšta klasifikacija proizvoda u odnosu na ponašanje Potrošača	119
1.2. Marketing aspekti nematerijalnih proizvoda	121
1.2.1. Determinisanje pojmova iz uslužne ekonomije	121
1.2.2. Objašnjenje ekonomske doktrine tržišne privrede usluga	123
1.2.3. Razvojne tendencije ekonomije usluga	125
1.2.4. Marketing definicija i klasifikacija nematerijalnih proizvoda	128

2.	Marketinško-proizvodni aspekti izgradnje sistema kvaliteta proizvoda	132
2.1.	Determinisanje pojma kvalitet proizvoda	134
2.1.1.	Pristup definisanju kvaliteta proizvoda	134
2.1.1.1.	Antorska shvatanja o kvalitetu proizvoda	136
	• Juran-ovo shvatanje pojma kvaliteta proizvoda	136
	• Deming-ovo shvatanje pojma kvaliteta proizvoda	138
2.1.1.2.	Integralni sistem upravljanja kvalitetom	140
2.1.2.	Interdisciplinarni aspekti kvaliteta	144
2.1.3.	Proširena koncepcija određivanja kvaliteta	146
2.2.	Identifikovanje ciljeva i otkrivanje satisfakcije potrošača	147
2.2.1.	Identifikovanje ciljeva potrošača u vezi sa proizvodom	147
2.2.2.	Identifikovanje satisfakcije (očekivanja, zadovoljstva) potrošača u vezi sa proizvodom	148
2.2.3.	Identifikovanje satisfakcije (zadovoljstva iz očekivanja) potrošača u lancu učesnika	150
2.3.	Kako otkriti potrebe i navike potrošača u vezi sa proizvodom	152
2.3.1.	Ispitivanje namera potrošača	153
2.3.2.	Ispitivanje mišljenja prodajnog osoblja	153
2.3.3.	Ispitivanje ponašanja kupaca nakon kupovine	153
2.4.	Identifikovanje merila performansi proizvoda	133
3.	Teorijska analiza koncepta životnog ciklusa proizvoda	160
3.1.	Faza uvođenja proizvoda na tržište	160
3.2.	Faza rasta prodaje	160
3.3.	Faza zrelosti proizvoda	160
3.4.	Faza opadanja prodaje	161
4.	Marketing-karakteristika proizvoda u životnom ciklusu	162
4.1.	Tipične promene marketing varijabla tokom životnog ciklusa	162
4.2.	Analiza proizvodnog programa prema kriteriju životnog ciklusa marke proizvoda	163
5.	Marketing-strategije u fazama životnog ciklusa proizvoda	165
5.1.	Strateške odluke o zastarelim proizvodima	166
5.2.	Zaključci o konceptu životnog ciklusa proizvoda	167
6.	Životni ciklusi prema kriterijumu tržišna tražnja – tehnologije	169
6.1.	Objašnjenje faza životnog ciklusa proizvoda	171
6.2.	Oblici kriva životnog ciklusa proizvoda	173
6.3.	Predviđanje oblika i trajanje životnog ciklusa proizvoda	174
6.3.1.	Strategije marketinga u fazi uvođenja proizvoda na tržište	175
6.3.2.	Strategije marketinga u fazi rasta prodaje	176
6.3.3.	Strategije marketinga u fazi zrelosti proizvoda	176
6.3.4.	Strategije marketinga u fazi opadanja prodaje	180
6.4.	Strateški tehnološki menadžment	181
6.5.	Indikatori tehnološke konkurentnosti	185

Četvrti deo Tehnološka predviđanja

1.	Svrha naučnog predviđanja tehnoloških promena	191
1.1.	Problemi predviđanja tehnoloških promena	192
1.2.	Osnovne premise predviđanja tehnoloških promena	195
1.3.	Opšti uslovi tehnološkog predviđanja	198
1.4.	Problemi izbora metoda tehnološkog predviđanja	200
2.	Eksplozivne metode tehnološkog predviđanja	202
2.1.	Metod objektivne procene	203
2.2.	Brainstorming metoda	204
2.3.	Metoda simulacija	204
2.4.	Metoda scenarija	205
2.5.	Teorija strateških igara ili konfliktnih situacija	206
2.6.	Delfi metod predviđanja	207
2.7.	Metoda sinektika	208
2.8.	Metoda analogije	208
2.9.	Morfološka analiza	209
2.10.	Ekstrapolacija vremenskih serija	209
2.11.	Metod krive iskustva	209
2.12.	Operaciona istraživanja, metodi i modeli	211
2.13.	Analiza tehnološkog jaza (gepa)	211
2.14.	Utopija metod	213
3.	Metodi normativnog tehnološkog predviđanja	214
3.1.	Matrice horizontalnog odlučivanja	215
3.2.	Metodi operacionih istraživanja	218
3.2.1.	Linearno programiranje	220
3.2.2.	Planiranje resursa pomoću mreže	221
3.2.3.	Gantov dijagram	221
3.2.4.	Metoda planiranja glavnih događaja	221
3.2.5.	Metoda planiranja, ocenjivanja i revizije programa	222
3.2.6.	Grafičko planiranje metodom kritičnog puta	224
3.3.	Teorije odlučivanja	224
3.4.	Stablo odlučivanja, selekcije, evaluacije i PATTERN-metoda	226
3.4.1.	Metoda stablo odlučivanja	226
3.4.2.	PATTERN-metoda tehnološkog predviđanja	226
3.4.2.1.	Postupak razvijanja stabila značajnosti	227
3.4.2.2.	Postupak ustanovljavanja skupa kriterijuma i utvrđivanja težinskih koeficijenata	228
3.4.2.3.	Postupak utvrđivanja parcijalnog broja značajnosti	231
3.4.3.	AHP – metoda selekcije tehnologije	231
3.4.4.	TEM – metoda strateške evaluacije tehnologije	232
3.5.	Operacioni modeli	234
3.5.1.	Modeli zamene	234
3.5.2.	Tehnološki moduli	235
3.5.3.	Modeli kooperacije	235
3.5.4.	Modeli lokacije	235

3.6.	Analiza tehnološkog sistema	236
3.6.1.	ADL-portfolio matrica	236
3.6.2.	Tehnološki portfolio koncept i elementi upravljanja tehnologijom	237
3.6.3.	Shell-portfolio matrica konkurentske pozicije	238
3.6.4.	McKensey & GE metoda	239
3.7.	BCG portfolio matrice	240
3.7.1.	Bazična portfolio matrica „rast : tržišno učešće„	240
3.7.2.	Modifikovani BCG-portfolio koncept	243
3.8.	Primena ekspernih sistema u strateškom upravljanju tehnologijom	244

Peti deo

Paradigme strategije tehnološkog razvoja preduzeća

1.	Upravljanje razvojnim poslovanjem preduzeća	258
1.1.	Projektovanje razvojno usmerene organizacije	258
1.2.	Upravljanje tehnologijom preduzeća	259
1.3.	Organizovanje istraživačko-razvojne aktivnosti u preduzeću	261
1.4.	Planiranje istraživačko-razvojne aktivnosti u preduzeću	263
1.4.1.	Specifičnosti istraživačko-razvojne aktivnosti	263
1.4.2.	Determinisanje prirode tehnoloških promena	263
1.4.3.	Ciljevi istraživačko-razvojne aktivnosti	264
1.4.4.	Politika i strategije istraživačko-razvojne aktivnosti	264
1.4.4.1.	Definisanje politike istraživanja i razvoja	265
1.4.4.2.	Strateško odlučivanje o istraživanju i razvoju	265
1.4.4.3.	Ofanzivna i defanzivna strategija	266
1.4.4.4.	Koordinacija tehnološke i marketing aktivnosti	266
1.4.5.	Razvijanje programa istraživačko-razvojne aktivnosti	268
1.4.5.1.	Definisanje programa	268
1.4.5.2.	Izbor istraživačkog projekta	268
1.5.	Izbor tehnološke strategije	269
2.	Osnovne premise industrijskog oblikovanja proizvoda	271
2.1.	Integracija ljudskih kreativno-stvaralačke sposobnosti u strategije društveno-ekonomskog i tehnološkog razvoja	271
2.1.1.	Antropološke dimenzije ličnosti	271
2.1.1.1.	Problem definisanja ličnosti	271
2.1.1.2.	Ličnost kao potrošač	273
2.1.1.3.	Ličnost kao preduzetnik	274
2.1.1.4.	Ličnost kao marketing menadžer	274
2.1.1.5.	Ličnost kao marketer	275
2.1.1.6.	Zaključci o ličnostima u uslovima tržišne ekonomije	275
2.1.2.	Sposobnosti kao osobine ličnosti	276
2.1.3.	Deternisanje marketinga kao procesa kreativnog stvaralaštva	278
2.1.3.1.	Osnove teorije stvaralaštva	281
2.1.3.2.	Kriterijumi stvaralaštva	283
2.1.3.3.	Funkcija stvaralaštva u oblikovanju i reoblikovanju	284
2.1.4.	Objašnjenje pojmova meta-marketing i hi-tech-marketing	284

2.2.	Strategije tehnološkog razvoja osnovane na paradigmi kreativnog oblikovanja proizvoda	286
2.2.1.	Načela industrijskog oblikovanja proizvoda	286
2.2.2.	Ciljevi oblikovanja proizvoda	287
2.2.3.	Pravci u oblikovanju proizvoda	288
2.2.4.	Oblikovanje ambalaže	289
2.2.5.	Komponente oblikovanja proizvoda	293
2.2.5.1.	Tehničko-funkcionalna komponenta dizajna	293
2.2.5.2.	Estetska komponenta dizajna	296
2.2.6.	Proces industrijskog oblikovanja proizvoda	305
3.	Istraživanje razvojnih tendencija u okruženju	308
3.1.	Nove paradigme koje će determinisati strategiju tehnološkog razvoja preduzeća	308
3.2.	Strateška razvojna područja okruženja koja će determinisati buduću strategiju tehnološkog razvoja preduzeća	309
3.3.	Promene u sistemu funkcionisanja preduzeća koje determinišu njegovu buduću strategiju tehnološkog razvoja	312
3.3.1.	Otvorena pitanja koja ograničavaju strateške i skokovite promene preduzeća	312
3.3.2.	Preduzeće će i u budućnosti ostati preduzeće	314
3.4.	Identifikovanje područja tehnoloških promena koje determinišu buduću strategiju tehnološkog razvoja preduzeća	315
3.5.	Isticanje važnih ograničenja koja determinišu održivi socijalno-ekonomski Republike Srpske	316
3.5.1.	Ograničenja s naslova psihosomatske strukture stanovništva	318
3.5.2.	Nizovi srpskih dogmi, iluzija i zabluda	320
3.5.3.	Pozicija Republike Srpske i BiH, u svetskim procesima globalizacije i internacionalizacije	321
3.5.4.	Opasnosti koje prete zbog neznanja i nerazumevanja globalnih procesa u bližem i širem okruženju	325
3.5.5.	Neka ograničenja usled istorijske krivice srpskog naroda	329

Šesti deo

Proces razvoja i lansiranja proizvoda na tržište

1.	Problemi u vezi inovacija i razvoja novih proizvoda	332
2.	Upravljanje razvojem novih proizvoda	333
2.1.	Proces planiranja inovacija i razvoja proizvoda	334
2.2.	Organizacioni aspekti razvoja proizvoda	336
2.2.1.	Analiza postojeće poslovne funkcije istraživanja i razvoja proizvoda	336
2.2.2.	Makroorganizacija poslovne funkcije istraživanja i razvoja proizvoda	338
2.2.3.	Mikroorganizacioni modeli razvoja proizvoda	339
2.3.	Strategije novog proizvoda i nove ideje u odnosu na marketing-okolinu	339

- 2.3.1. Faza generisanja i selekcije ideja 342
 - 2.3.1.1. Analiza i selekcija ideja o novom proizvodu 343
 - 2.3.1.2. Rangiranje ideja i odlučivanje o novom proizvodu 344
- 2.3.2. Marketing-pristup ocenjivanja novog proizvoda 345
- 2.3.3. Marketing-postupak provere ideje o novom proizvodu 346
- 2.3.4. Marketing-provera koncepta novog proizvoda 347

Literatura

349